

Rapport om
Mulighederne for at styrke uvildig rådgivning

August 2012

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og resume

- 1.1. Indledning
- 1.2. Resume

2. Den nuværende regulering af rådgivning

- 2.1. Krav om tilladelse til at udøve rådgivning
 - 2.1.1. Rådgivning ydet af finansielle virksomheder
 - 2.1.2. Investeringsrådgivning
 - 2.1.3. Forsikringsformidling
 - 2.1.4. Økonomisk rådgivning udenfor finansiell virksomhed
- 2.2. Regulering af rådgivning
 - 2.2.1. Reglerne om god skik m.v.
 - 2.2.2. Reglerne om investorbekyttelse
 - 2.2.3. Reglerne om god skik for forsikringsmæglere mv.
 - 2.2.4. Markedsføringsloven
 - 2.2.5. Kreditaftaleloven
 - 2.2.6. Advokater
 - 2.2.7. Lov om juridisk rådgivning
- 2.3. Kommende EU-regulering
 - 2.3.1. Direktiv om kreditaftaler ved fast ejendom
 - 2.3.2. Revision af MiFID-direktivet
- 2.4. Regulering i andre lande
 - 2.4.1. Sverige
 - 2.4.2. Norge
 - 2.4.3. Storbritannien
 - 2.4.4. Holland
- 2.5. Opsummering af den nuværende regulering
- 2.6. anbefalinger til fremtidig lovgivning

3. Klageadgang

- 3.1. Klage over en finansiell virksomhed
- 3.2. Klager over ikke-finansielle virksomheder
- 3.3. anbefalinger til fremtidig klageadgang

4. Opsplitning i gebyrer for rådgivning hhv. låntagning

Bilag: Opsplitning af lånegebyr

1. Indledning og resume

1.1. Indledning

Det Radikale Venstre stillede den 4. marts 2010 et forslag til folketingsbeslutning om uvildig rådgivning i finansielle sager (B144). Ifølge forslaget skulle bankerne pålægges at opdele deres gebyrer i gebyrer for henholdsvis långivning og rådgivning. Dette skulle gøre det muligt for forbrugerne at fravælge rådgivning i banken til fordel for andre rådgivere i finansielle sager. Forslaget havde til formål at fremme konkurrencen mellem banker og uvildige rådgivere.

Den 2. juni 2010 afgav Erhvervsudvalget beretning over beslutningsforslaget. I beretningen anerkendte udvalget, at der er et behov for at sikre forbrugerne bedre ved rådgivning vedrørende låntagning og eventuel investering i relation hertil.

Erhvervsudvalget opfordrede derfor den daværende regering til at undersøge muligheden for at sikre forbrugerne bedre rådgivning om låntagning, herunder muligheden for at skabe øget konkurrence på området for rådgivning, således at forbrugerne kan få adgang til anden og mere uafhængig rådgivning end rådgivning i banken, hvor de optager lånet. Udvalget ønskede endvidere, at det skulle undersøges, om forbrugerne kan få bedre adgang til at klage over rådgivningen fra andre rådgivere end banker og pengeinstitutter. Endelig ønskede Erhvervsudvalget, at det skulle undersøges, i hvilket omfang forbrugerne kan få rådgivning uden for banken uden at skulle betale to gange for den samme ydelse.

Denne rapport fra Erhvervs- og Vækstministeriet vil på denne baggrund, i overensstemmelse med Erhvervsudvalgets opfordring, undersøge mulighederne for

- at sikre forbrugerne bedre rådgivning og øget konkurrence ved låntagning
- at sikre forbrugerne bedre adgang til at klage over rådgivning fra andre rådgivere end banker og pengeinstitutter
- at sikre en opsplittning af gebyrer i gebyrer for henholdsvis rådgivning og låntagning

Der har været afholdt møder med relevante organisationer, som har forskellig tilknytning til rådgivning om finansielle ydelser. Formålet med disse møder har været at høre organisationernes synspunkter. Disse synspunkter er ikke gengivet i rapporten. Rapporten er derfor kun udtryk for Erhvervs- og Vækstministeriets gengivelse af de gældende regler samt anbefalinger til den fremtidige regulering af rådgivning om finansielle ydelser.

1.2. Resume

Mulighederne for at sikre forbrugerne bedre rådgivning og øget konkurrence ved låntagning

Det er vigtigt, at forbrugere er godt rustede til at træffe den for dem rigtige beslutning i forbindelse med låntagning. Det er derfor afgørende, at forbrugerne rådgives korrekt, hvorved de kan træffe deres beslutning på et informeret grundlag. I forlængelse af dette forsøger afsnit 2 at beskrive den nuværende regulering af området, samt reguleringen i andre lande, med henblik på at vurdere, om der er muligheder for forbedringer i den danske lovgivning. Formålet er således at vurdere muligheden for at sikre forbrugerne bedre rådgivning og øget konkurrence i forbindelse med låntagning.

I Danmark findes der ikke regler, der stiller krav om, at udbydere af generel økonomisk rådgivning, herunder rådgivning om lån, skal have en tilladelse, hvis rådgivningen sker udenfor en finansiel virksomhed. Denne form for rådgivning kan derfor udøves uden tilladelse. Der findes desuden ikke en specifik regulering af den rådgivning, som disse virksomheder eller personer, der ikke er finansielle virksomheder, udøver. Dette skyldes, at området kun er omfattet af de mere generelle regler i markedsføringsloven og kreditaftaleloven.

Derimod kræver rådgivning om investeringsprodukter og forsikring, der foretages af investeringsrådgivere og forsikringsmæglere, en tilladelse og er omfattet af regler om god skik. Finanstilsynet fører tilsyn hermed. Pga. lovreguleringen af forsikringsmægleres og investeringsrådgiveres virksomhed er det desuden ikke muligt for den samme juridiske eller fysiske person samtidigt at drive virksomhed som forsikringsmægler og investeringsrådgiver.

Det kommende direktiv om kreditaftaler i forbindelse med fast ejendom til beboelse forventes at indføre regler om rådgivning og formidling af lån med pant i fast ejendom. Disse regler vil indeholde regler om god skik og krav om tilladelse til, at man kan nedsætte sig som låneformidler af lån med pant i fast ejendom. Der er imidlertid fortsat ikke krav om tilladelse ved generel rådgivning uden for finansielle virksomheder.

Da der på denne måde kan siges at eksistere et "hul" i forbindelse med generel økonomisk rådgivning uden for finansielle virksomheder, hvor der ikke er krav om tilladelse, anbefales det, at der indføres en ny lov om generel finansiel rådgivning. Finansiel rådgivning uden for finansielle virksomheder vil herefter kun kunne ske efter tilladelse fra Finanstilsynet. En finansiel rådgiver vil kunne yde rådgivning til forbrugere om lån, investeringer og forsikringer og vil være underlagt Finanstilsynets tilsyn.

Formidling af lån til en forbruger uden rådgivning vil ikke være omfattet af forslaget, hvilket ofte vil være tilfældet i forbindelse med billån og forbrugslån ydet af fx bilforhandlere og detailhandlen.

Den anbefalede model har lighedspunkter med den hollandske, hvor det er muligt at få en tilladelse til at yde generel økonomisk rådgivning som alternativ til en tilladelse til kun at yde rådgivning om investeringer.

Ordningen anbefales etableret for at styrke forbrugernes mulighed for at få en helhedsrådgivning om finansielle forhold uden for den traditionelle finansielle sektor. Ordningen vil desuden sikre, at markedet for uafhængig finansiell rådgivning om alle finansielle produkter bliver mere gennemsigtigt og ensartet og underlagt et tilsyn fra Finanstilsynet.

En tilladelsesordning med tilhørende tilsyn vil endvidere styrke tilliden til rådgivning om finansielle produkter foretaget af aktører uden for den finansielle sektor. I dag er kun investeringsrådgivere og forsikringsformidlere underlagt tilsyn fra Finanstilsynet, mens der ikke findes mulighed for at få tilladelse til at udøve rådgivningsvirksomhed om samtlige finansielle produkter.

Øget forbrugertillid til finansiell rådgivning gennemført udenfor den finansielle sektor vurderes endvidere at ville bidrage til at styrke konkurrencen om finansielle produkter, fordi forbrugerne får mulighed for at købe råd fra uafhængige rådgivere, der kan udpege det bedste produkt for forbrugerne. En tilladelsesordning vil endvidere sikre, at alle generelle finansielle rådgivere er underlagt grundlæggende krav til bl.a. kompetence, der sikrer, at de er i stand til at yde en professionel rådgivning.

For at kunne få en tilladelse som generel finansiell rådgiver anbefales det, at følgende tre krav skal være opfyldt:

- Medlemmer af direktion og bestyrelse skal opfylde kravene til egnethed og hæderlighed, som i dag gælder for den finansielle sektor.
- Den finansielle rådgiver skal tegne en ansvarsforsikring, der dækker eventuelle erstatningskrav i forbindelse med udøvelsen af virksomhed som finansiell formidler.
- Der vil blive fastsat kompetencekrav for ansatte hos en finansiell rådgiver.

Det er ikke tanken, at der skal være et krav om, at generelle finansielle rådgivere skal være uafhængige af finansielle virksomheder. Hvis en generel finansiell rådgiver imidlertid ønsker at betegne sig som uafhængig, anbefales det at kunne ske på betingelse af, at den generelle finansielle rådgiver ikke modtager provision eller på anden måde modtager ydelser fra finansielle virksomheder, ligesom der i dag gælder et provisionsforbud for forsikringsmæglere.

For at forhindre at en finansiell virksomhed opnår indflydelse på ledelsen af en generel finansiell rådgiver, der betegner sig som uafhængig, og som

driver virksomhed i selskabsform, anbefales det endvidere, at der ikke må være snævre forbindelser mellem en finansiel virksomhed og en uafhængig generel finansiel rådgiver. Snævre forbindelse skal forstås på samme måde som i lov om finansiel virksomhed § 5, nr. 17. Dette krav vil fx forhindre, at en finansiel virksomhed har 20 % eller mere af stemmeretigheder eller kapitalen i en virksomhed, der er uafhængig finansiel rådgiver. Det anbefales desuden, at de generelle finansielle rådgivere, der ikke betegner sig som uafhængige, skal oplyse om provision og størrelsen heraf.

Alle generelle finansielle rådgivere vil endvidere skulle have forretningsgange for håndtering af interessekonflikter, der skal være offentligt tilgængelige.

Det anbefales derudover, at generelle finansielle rådgivere udenfor finansielle virksomheder vil blive underlagt regler om god skik, herunder krav til rådgivning, svarende til, hvad der i dag gælder for investeringsrådgivere, forsikringsmæglere samt penge- og realkreditinstitutter. Herved sikres det, at der gælder de samme krav til rådgivning, uanset om forbrugeren henvender sig til en generel finansiel rådgiver eller en finansiel virksomhed.

Der findes i dag 150 virksomheder, der har tilladelse til at drive virksomhed som forsikringsmægler og 40 virksomheder, der har tilladelse som investeringsrådgiver. Det skønnes, at der vil være ca. 50 virksomheder, der vil søge tilladelse som finansiel rådgiver, og at det primært vil være fra den gruppe af virksomheder med forsikringsmægler- eller investeringsrådgiver tilladelse, at de nye finansielle rådgivere vil komme.

Bedre adgang til at klage over rådgivning fra andre rådgivere end banker og pengeinstitutter

Rapporten viser, at det i dag ikke er muligt at klage til et klagenævn over rådgivning om finansielle ydelser ydet af forsikringsmæglere, investeringsrådgivere eller rådgivning ydet af ikke-finansielle virksomheder. Er man utilfreds med den rådgivning, som man har fået hos en forsikringsmægler, investeringsrådgiver eller uden for en finansiel virksomhed, da er den eneste mulighed for at få fx erstatning derfor at anlægge en sag ved domstolene.

Det anbefales på denne baggrund at gøre det muligt at klage til et klagenævn over tvister mellem en generel finansiel rådgiver udenfor den finansielle sektor og en kunde hos en sådan virksomhed. Da der i dag ikke er mulighed for at få behandlet civile tvister mellem investeringsrådgivere henholdsvis forsikringsformidlere og deres kunder, bør denne klageadgang også omfatte investeringsrådgivere og forsikringsformidlere.

Den nuværende lov om forbrugerklager forudsætter, at forbrugerklager i videst mulig omfang behandles af private klagenævne.

Det anbefales derfor, at branchen opretter et klagenævn. Klagenævnet bør oprettes i samarbejde forsikringsformidlerne og investeringsrådgiverne, så der også oprettes klageadgang for kunder hos forsikringsformidlere og investeringsrådgivere. Et privat klagenævn skaber incitament for branchen til at udvise ansvarlighed og organisere sig.

Opsplitning af gebyrer i gebyrer for rådgivning og låntagning

Erhvervsudvalget anmodede ligeledes regeringen om at undersøge mulighederne for at sikre, at långiveren opdeler deres gebyrer i et gebyr for rådgivning og et gebyr for låntagning. En sådan regel skulle gøre det muligt for forbrugerne at fravælge rådgivningen i bankerne til fordel for en uvildig rådgiver. Samtidig er det tanken, at en sådan regel også vil øge gennemsigtigheden i prisfastsættelsen af bankernes ydelser.

I denne rapport bliver det vurderet, at en stor del af den informationsindsamling, der sker med henblik på rådgivning, alligevel skal indhentes til brug for kreditvurderingen. Erhvervs- og Vækstministeriet finder, at det ikke er muligt endeligt at fastslå, hvor stor en del af den tid, der anvendes på rådgivning, som vil kunne overlades til en uafhængig rådgiver. På baggrund af et indlæg fra Finansrådet, Realkreditrådet og Realkreditforeningen vurderes det imidlertid, at dette kun vil være et tidsforbrug af mindre omfang. Det vurderes derfor, at det vil blive dyrere for forbrugeren, hvis der i forbindelse med låntagning ønskes rådgivning fra en uvildig part. Dette da stordriftsfordelene ved kreditvurderingen og rådgivningen dermed ikke udnyttes.

En opsplitning af gebyrer vil endvidere medføre en risiko for, at der vil ske en sænkelse af forbrugerbeskyttelsen til skade for forbrugerne. Dette, da der sandsynligvis vil være nogle forbrugere, der, for at spare penge, fravælger rådgivning i banken uden at købe rådgivning hos en uvildig rådgiver.

På den baggrund er det Erhvervs- og Vækstministeriets opfattelse, at der ikke bør ske en opsplitning af penge- og realkreditinstitutters gebyrer i gebyrer for låntagning og gebyrer for rådgivning.

2. Den nuværende regulering af rådgivning

For at undersøge mulighederne for at sikre forbrugerne bedre rådgivning ved låntagning gives der i dette afsnit en gennemgang af den gældende regulering af adgang til at yde rådgivning. Dette sker dels ved at undersøge, i hvilket omfang lovgivningen stiller krav om, at rådgivning kun må ydes efter en forudgående tilladelse og dels ved at se på, hvilke krav lovgivningen i Danmark stiller til den rådgivning, der ydes. Der skelnes i gennemgangen dels mellem rådgivning indenfor henholdsvis udenfor finansielle virksomheder samt mellem forskellige typer af rådgivning (investeringsrådgivning, forsikringsformidling og generel økonomisk rådgivning herunder lånerådgivning). Dette sker, da reguleringen såvel som tilladelseskrevet varierer imellem disse grupperinger.

Efterfølgende inddrages visse EU-regler, der alle omhandler rådgivning af forbrugere. Afsnittet afsluttes med en gennemgang af reguleringen af området i Norge, Sverige, Storbritannien og Holland. Disse lande er undersøgt for at få inspiration til eventuelle forbedringer i den fremtidige regulering af generel finansiell rådgivning i Danmark.

2.1. Krav om tilladelse til at udøve rådgivning

I dette afsnit gives et overblik over, hvornår rådgivning kræver forudgående tilladelse. Afsnittets konklusioner gengives i nedenstående tabel 2.1.

Tabel 2.1: oversigt over rådgivningstyper og tilladelseskrav

Rådgivningstype	Krav om tilladelse?
Rådgivning ydet af finansielle virksomheder	Ja
Rådgivning ydet af ikke-finansielle virksomheder	
- Investeringsrådgivning	Ja
- Forsikringsformidling	Ja
- Generel økonomisk rådgivning, herunder lånerådgivning	Nej

2.1.1. Rådgivning ydet af finansielle virksomheder

Det er et krav, at en finansiell virksomhed har tilladelse til at drive bankvirksomhed. Dette følger af lov om finansiell virksomhed § 7. På denne måde kan man som finansiell virksomhed ikke rådgive forbrugere i forbindelse med låntagning eller lignende, hvis man ikke har en tilladelse.

2.1.2. Investeringsrådgivning

Finanstilsynet giver i medfør af lov om finansiell virksomhed kap. 20a tilladelse til at udøve investeringsrådgivning. Som betingelse for at få en tilladelse som investeringsrådgiver i virksomhedsform, skal

- medlemmer af virksomhedens bestyrelse og direktion opfylde reglerne om egnethed og hæderlighed i lov om finansiel virksomhed,
- virksomheden have tegnet en ansvarsforsikring eller anden tilsvarende garanti, der dækker erstatningskrav som følge af pligtforømmelse,
- virksomhedens forretningsgange og administrative forhold være forsvarlige,
- virksomheden have hovedkontor og hjemsted i Danmark og
- den finansielle lovgivnings regler om kvalificerede ejerandele og snævre forbindelser være opfyldt.

2.1.3. Forsikringsformidling

Finanstilsynet giver tilsvarende tilladelse til at udøve virksomhed som forsikringsmægler. Jf. lov om forsikringsformidling skal følgende være opfyldt, for at forsikringsmæglingsvirksomhed kan udøves i virksomhedsform:

- medlemmer af virksomhedens bestyrelse og direktion opfylde reglerne om egnethed og hæderlighed,
- den ansvarlige person i virksomheden opfylde en række hæderlighedskrav og have generel viden om forsikringsformidling,
- virksomheden have tegnet en ansvarsforsikring og
- der være ansatte i virksomheden, der har tilladelse til at udøve forsikringsmægling.

Der gælder tilsvarende krav, som nævnt ovenfor for, at Finanstilsynet kan give tilladelse til, at en person udøver forsikringsmægling i enkeltmandsvirksomhed.

2.1.4 Generel økonomisk rådgivning udenfor en finansiel virksomhed

Der findes i Danmark ikke regler, der stiller krav om, at udbydere af generel økonomisk rådgivning, herunder rådgivning om lån, skal have en tilladelse, med mindre der er tale om en finansiel virksomhed. En sådan form for rådgivning kan derfor udøves uden tilladelse¹.

Selvom der ikke findes krav om, at udøvere af generel økonomisk rådgivning skal have en tilladelse, er denne virksomhed – ligesom øvrig erhvervsvirksomhed – underlagt markedsføringslovens regler om god markedsføringsskik, herunder reglerne om forbud mod vildledende og utilbørlig markedsføring. Det er forbrugerombudsmanden, der håndhæver markedslovens regler.

¹ Der gælder dog, jf. ovenfor, en undtagelse herfra, idet virksomheder, der yder investeringsrådgivning og forsikringsrådgivning, i dag er underlagt tilsyn og skal have tilladelse.

2.2. Regulering af rådgivning

Som det ses af ovenstående, eksisterer der i dag varierende tilladelseskrav afhængigt af, hvorvidt der er tale om rådgivning ydet af en finansiel virksomhed eller uden for en finansiel virksomhed, samt hvilken form for rådgivning der er tale om. I dette afsnit gennemgås den lovgivning, som regulerer adfærden på markedet for rådgivning.

Afsnittet er struktureret på baggrund af de forskellige juridiske rammer. Dog vil der igen ske en opdeling i forhold til rådgivning ydet indenfor henholdsvis udenfor finansielle virksomheder samt i forhold til den specifikke rådgivningstype. Dette sker, da der, som tilfældet også var med tilladelseskravet, er forskellige regler i de forskellige grupperinger. Afslutningsvist gennemgås også kort de eksisterende regler for advokater og juridiske rådgivere, fordi disse lejlighedsvist vil kunne yde rådgivning om lån.

Nedenstående tabel 2.2 giver et overblik over de væsentligste regler, der gennemgås i dette afsnit, samt hvorvidt de finder anvendelse på finansielle virksomheder eller rådgivning ydet udenfor finansielle virksomheder (i form af generel rådgivning, forsikringsformidling eller investeringsrådgivning):

Tabel 2.2: overblik over regulering opdelt efter rådgivningstype

	Lånerådgivning ydet af finansielle virksomheder	Generel rådgivning, herunder lånerådgivning (uden for en finansielle virksomhed)	Forsikringsformidling (uden for en finansielle virksomhed)	Investeringsrådgivning (uden for en finansielle virksomhed)
Reglerne om god skik for finansielle virksomheder	Ja	Nej	Nej	Nej
Reglerne om investorbekyttelse	Nej ¹	Nej	Nej	Ja
Reglerne om god skik for forsikringsmæglere	Nej	Nej	Ja	Nej
Markedsføringsloven	Delvist ²	Ja	Delvist ²	Delvist ²
Kreditaftaleloven	Ja	Ja	Ikke-relevant	Ikke-relevant

¹ Finder ikke direkte anvendelse på lånerådgivning men gælder generelt for pengeinstitutter, der udfører værdipapirhandel.

² Markedsføringsloven finder som udgangspunkt anvendelse på al erhvervsvirksomhed. Der gælder dog i markedsføringslovens § 2, stk. 1 og 2 visse undtagelser i forhold til finansielle virksomheder. Det følger fx af § 2, stk. 2, at markedsføringslovens regler om vildledning ikke finder anvendelse i det omfang, erhvervs- og vækstministeren har udstedt regler på det pågældende område.

2.2.1. Reglerne om god skik m.v.

Reguleringen af finansielle virksomheders rådgivning om lån findes i bekendtgørelse nr. 769 af 27. juni 2011 om god skik for finansielle virksomheder, investeringsforeninger mv. Reglerne finder anvendelse på finansielle virksomheders rådgivning om forsikring, pension og lån. Reglerne omfatter derfor ikke lån formidlet af andre långivere end finansielle virksomheder, ligesom reglerne ikke omfatter rådgivning om lån foretaget af uvildige rådgivere jf. tabel 2.2.

Finansielle virksomheder skal handle redeligt og loyalt over for sine kunder jf. bekendtgørelsens § 3. Bestemmelsen er et supplement til § 43 i lov om finansiel virksomhed og pålægger bl.a. de finansielle virksomheder at tilrettelægge deres virksomhed således, at kunden gives mulighed for at træffe sit valg på et velinformeret grundlag.

Der er efter bekendtgørelsen ikke et absolut krav om, at der skal ydes rådgivning hver gang, der ydes et lån. En finansiel virksomhed skal, jf. § 7, stk. 2, yde rådgivning, hvis kunden anmoder om det, eller hvis omstændighederne tilsiger, at der er behov for det. Ydelse af lån med sikkerhed i fast ejendom suppleres imidlertid af særlige og detaljerede regler om rådgivning. Disse regler er obligatoriske. I forbindelse med rådgivning om lån med pant i fast ejendom fremgår det udtrykkeligt af god skik bekendtgørelsens § 14 hvilke typer oplysninger, som kunden skal have oplyst i forbindelse med rådgivningen, ligesom rådgivningen skal dokumenteres i et særligt skema.

Der findes særlige regler om, at en finansiel virksomhed kan udbyde produkter med standardiseret information med lille eller ingen tilknyttet individuel rådgivning. En finansiel virksomhed, der gør brug af denne mulighed, skal gøre særskilt opmærksom på disse begrænsninger, jf. § 7, stk. 4. Forbrugslån er et eksempel på låneprodukter, der kan udbydes uden tilknyttet individuel rådgivning. Dette står i modsætning til lån med sikkerhed i fast ejendom, hvor den finansielle virksomhed jf. ovenfor altid skal yde rådgivning af egen drift.

Når der består en rådgivningspligt for den finansielle virksomhed, dvs. enten fordi der er tale om rådgivning om lån med pant i fast ejendom, eller hvis omstændighederne tilsiger, at der er behov for rådgivning, skal rådgivningen tilgodese kundens interesser og give kunden et godt grundlag for at træffe sin beslutning. Rådgivningen skal være relevant, retvisende og fyldestgørende. Den finansielle virksomhed skal orientere kunden om de risici, der er relevante for kunden.

Rådgivningen skal være baseret på kend-din-kunde-princippet. I forbindelse med rådgivningen skal den finansielle virksomhed derfor anmode kunden om at oplyse om sin økonomiske situation, sin erfaring med de relevante finansielle ydelser, sit formål med ydelsen og sin risikovillighed. Omfanget og karakteren af disse oplysninger kan afpasses efter den

viden, som kunden besidder og de oplysninger, som den finansielle virksomhed allerede har modtaget.

En finansiell virksomhed skal give tilstrækkelig information om egne produkter og ydelser, herunder om forskelle i priser og vilkår for alternative egne produkter, der kan dække kundens behov. En finansiell virksomhed skal endvidere informere kunden om relevante produkttyper på markedet.

En finansiell virksomhed skal endelig som led i sin rådgivning inddrage konsekvenserne af relevante skatteretlige regler, fx reglerne om rentefradrag, ligesom en finansiell virksomhed skal oplyse om provision i forbindelse med formidling.

Der er efter god skik bekendtgørelsen ikke en forpligtelse til at foretage en egentlig kreditvurdering. En sådan forpligtelse følger imidlertid af kreditaftaleloven jf. herom nedenfor i afsnit 2.7.

Bekendtgørelsen om god skik for finansielle virksomheder indeholder endvidere regler om markedsføring. Der kan med udgangspunkt i bekendtgørelsens regel om god skik i § 3 endvidere stilles krav til fx aftalevilkår og eventuel efterfølgende inkasso. I den forbindelse inddrages den civile retlige lovgivning som fx kreditaftaleloven, renteloven og forsikringsaftaleloven. For en nærmere beskrivelse af reglerne om markedsføring henvises til afsnit 2.2.4. om markedsføringsloven, der har samme indhold som reglerne om god skik for så vidt angår de nævnte bestemmelser.

Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler i § 11 om, at den finansielle virksomhed skal informere kunderne om økonomiske interesser ud over den almindelige indtjening og provision. Information om provision kan gives i produktinformationsmateriale, ved specifik henvisning til relevante afsnit i almindelige forretningsbetingelser, i årlige oversigter som fx udsendes i forbindelse med årsopgørelsen, ved mundtlig oplysning eller lignende.

2.2.2. Reglerne om investorbeskyttelse

Reglerne om investorbeskyttelse findes i bekendtgørelse nr. 768 af 27. juni 2011 om investorbeskyttelse ved værdipapirhandel. Reglerne finder anvendelse på værdipapirhandlere, det vil sige fondsmæglere, investeringsforvaltningsselskaber samt penge- og realkreditinstitutter med en værdipapirhandlertilladelse. Enkelte af bekendtgørelsens regler finder også anvendelse på investeringsrådgivere, jf. kapitel 20 a i lov om finansiell virksomhed.

Hvis der ydes investeringsrådgivning eller porteføljepleje til en detailkunde², skal der forinden foretages en "egnethedstest" som består i, at

² Begrebet detailkunde omfatter forbrugere og visse erhvervsdrivende.

rådgiveren skal indhente oplysninger om kundens kendskab til og erfaring med det investeringsområde, som er relevant, kundens finansielle situation og investeringsformål.

Herefter skal rådgiveren sørge for, at den eller de specifikke transaktioner, som kunden bliver anbefalet, opfylder kundens investeringsformål. Desuden skal det sikres, at kunden er i stand til at bære de finansielle risici, der er forbundet med den anbefalede transaktion, og at kunden har den nødvendige erfaring og kendskab til at forstå disse risici.

Hvis en detailkunde henvender sig til en værdipapirhandler for at få gennemført en transaktion, uden at der samtidig ydes investeringsrådgivning, skal værdipapirhandleren gennemføre en "hensigtsmæssighedstest". Den består i, at man udbeder sig oplysninger om kundens kendskab og erfaring med det investeringsområde, som er relevant for transaktionen. Hvis ikke kunden har tilstrækkelig viden og erfaring til at forstå de risici, der er forbundet med transaktionen, skal kunden have at vide, at transaktionen ikke vil være hensigtsmæssig for denne. Ønsker kunden herefter fortsat transaktionen gennemført, skal dette ske.

En værdipapirhandler kan kun gennemføre en transaktion uden at yde investeringsrådgivning eller foretage en hensigtsmæssighedstest, hvis det kan ske som "udelukkende ordredførelse" (execution only). Det kræver, at følgende kriterier er opfyldt:

- Der skal være tale om en specifik transaktion vedrørende aktier, obligationer, investeringsforeningsbeviser eller andre ikke komplekse instrumenter
- Transaktionen skal ske på kundens initiativ
- Kunden er underrettet om, at værdipapirhandleren ikke er forpligtet til at vurdere transaktionens hensigtsmæssighed, og at kunden derfor ikke nyder godt af den beskyttelse, der følger af reglerne om egnetheds- og hensigtsmæssighedstest.

2.2.3. Reglerne om god skik for forsikringsmæglere mv.

Bekendtgørelse nr. 1253 af 24. oktober 2007 om god skik for forsikringsmæglervirksomheder bestemmer, at en forsikringsmæglervirksomhed skal handle i den enkelte kundes interesse og ikke må lade sig påvirke af egne eller tredjemands interesser.

Ved forsikringsmæglervirksomhed forstås den aktivitet, der består i at yde kunden rådgivning på basis af en analyse af et så stort antal af de på markedet disponible forsikringsløsninger som muligt, og den aktivitet, der består i at præsentere kunden for forsikringsløsninger fra et eller flere forsikringsselskaber, uden at der er indgået udtrykkelig aftale med forsikringsselskaberne herom.

En forsikringsmægler skal være uafhængig af ethvert forsikringsselskab, så der ikke kan rejses tvivl om, hvorvidt et forsikringstilbud er indhentet på et uvildigt grundlag. Afhængighed kan bl.a. opstå, hvis forsikringsmæglervirksomheden modtager direkte eller indirekte finansiell støtte fra enkelte forsikringsselskaber.

Der gælder efter lov om forsikringsformidling et forbud mod, at en forsikringsmæglervirksomhed modtager provision eller andet vederlag fra et forsikringsselskab i tilknytning til det konkrete kundeforhold. Hvis en forsikringsmæglervirksomhed udelukkende benytter et eller flere bestemte forsikringsselskaber, uden at der er indgået en udtrykkeligt aftale med forsikringsselskaberne herom, skal kunden gøres bekendt hermed, inden der indgås en konkret forsikringsaftale.

Ifølge bekendtgørelsen om god skik for forsikringsmæglervirksomheder skal der indgås en samarbejdsaftale, inden forsikringsmæglervirksomheden påbegynder sit arbejde. Denne aftale skal som minimum bl.a. indeholde oplysninger om de ydelser, forsikringsmæglervirksomheden skal levere, aflønningen for dette arbejde, aftalens løbetid og indholdet af en fuldmagt til forsikringsmæglervirksomheden.

2.2.4. Markedsføringsloven

Der er ikke særlige regler for rådgivning om lån foretaget af rådgivere uden for den finansielle sektor eller af ikke finansielle långivere. Sådanne rådgivere skal følge de almindelige regler i markedsføringsloven, som håndhæves af forbrugerombudsmanden. Der gælder dog i markedsføringslovens § 2, stk. 1 og 2 visse undtagelser i forhold til finansielle virksomheder. Det følger fx, af § 2, stk. 2, at markedsføringslovens regler om vildledning ikke finder anvendelse, i det omfang erhvervs- og vækstministeren har udstedt regler på det pågældende område.

Jf. god-skik bekendtgørelsen er der regler om vildledning for finansielle virksomheder, hvorfor disse ikke som udgangspunkt er omfattet af markedsføringsloven. Ligeledes er forsikringsformidling og investeringsrådgivning kun omfattet af markedsføringsloven i begrænset omfang, da der også her er udstedt regler. Loven er således primært relevant for generel økonomisk rådgivning ydet udenfor de finansielle virksomheder.

Markedsføringsloven fastsætter minimumstandarderne for virksomheders markedsadfærd. Lovens overordnede formål er at sikre, at erhvervsvirksomheder udviser en rimelig adfærd under hensyn til såvel konkurrenter og andre erhvervsdrivende som forbrugere og almene samfundsinteresser.

Efter § 1 i markedsføringsloven skal erhvervsdrivende udvise god markedsføringsskik. ”God-skik” reglen gælder både for aftaleindgåelse, vilkår og efterfølgende inkasso. Det betyder bl.a., at forhold af væsentlig betydning for forbrugerne skal oplyses tydeligt, før der indgås

aftale. Oplysninger om forhold af væsentlig betydning skal f.eks. være lettilgængelige og givet på et sprog, som forbrugeren kan forstå.

I forbindelse med forbrugerombudsmandens tilsyn med markedsføringslovens § 1 indgår overholdelsen af en række civilretlige love, fx forbruger aftaleloven, kreditaftaleloven, renteloven og aftaleloven.

Kontraktvilkår, der er fastsat af den erhvervsdrivende og som alene varetager den erhvervsdrivendes interesser, kan være i strid med god markedsføringsskik. Således må en erhvervsdrivende ikke i forhold til forbrugere begrænse det erstatningsansvar, der påhviler den erhvervsdrivende efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ikke alene tab, der påføres forbrugeren af den erhvervsdrivende ved forsæt ("med vilje") eller grov uagtsomhed, men også tab, der skyldes simpel uagtsomhed, er omfattet af den erhvervsdrivendes erstatningsansvar.

Markedsføringslovens § 3 indeholder regler om vildledning. Ifølge bestemmelsen må erhvervsdrivende ikke vildlede eller udelade oplysninger i markedsføringen, som er væsentlige for forbrugernes vurdering af tilbuddet. Der vil således være tale om en overtrædelse af bestemmelsen, hvis den erhvervsdrivende fremsætter vildledende eller urigtige angivelser om en tjenesteydelses væsentligste egenskaber, fordele eller risici. Tilsvarende gælder, hvis sådanne oplysninger helt udelades, således at forbrugeren ikke bliver i stand til at træffe beslutning om sin økonomiske disposition på et informeret grundlag. Oplysningerne må heller ikke være uklare, uforståelige eller dobbelttydige.

Ligeledes gælder det, at der ikke må anvendes fremgangsmåder eller forretningmetoder, som kan være vildledende eller utilbørlige/urimelige over for forbrugere og andre erhvervsdrivende. Markedsføringen skal samlet set være korrekt, hæderlig og sandfærdig, og de erhvervsdrivende skal optræde loyalt og ærligt.

Endelig indeholder markedsføringsloven i § 7 en vejledningspligt, der har til formål at sikre, at en køber får en forsvarlig vejledning i forbindelse med køb af varer og tjenesteydelser.

Forbrugerombudsmanden har ikke i nyere tid haft klagesager vedrørende uvildige rådgivere.

2.2.5. Kreditaftaleloven

Kreditaftaleloven beskrives kort nedenfor, fordi den indeholder krav om, at forbrugeren forud for indgåelse af en låneaftale skal modtage en række oplysninger, som supplerer rådgivningen. Kreditaftaleloven er hovedsageligt en forbrugerbeskyttelseslov, idet enkelte dele af loven dog også gælder for ikke-forbrugerforhold, jf. kreditaftalelovens § 1 og § 2. Loven omfatter kreditaftaler, der er defineret som en aftale om kredit i form af

henstand, lån eller anden tilsvarende form for finansiel ydelse, jf. kreditaftalelovens § 1.

Kreditaftaleloven omfatter dermed lånerådgivning både i og udenfor finansielle virksomheder jf. tabel 2.2.

Kreditaftaleloven stiller krav om, at kreditgivere både skal give forbrugere oplysning forud for aftalens indgåelse (prækontraktuelle oplysninger) og i forbindelse med aftalens indgåelse. Desuden indeholder loven krav om kreditvurdering og opstiller krav til, hvordan kreditaftalens skal udformes.

Ifølge § 7a og b skal en kreditgiver/kreditformidler forud for aftaleindgåelse give en forbruger en række oplysninger baseret på dennes præferencer og oplysninger, der giver forbrugeren mulighed for at sammenligne tilbud og vurdere, om kreditaftalen passer til vedkommendes behov og finansielle situation. Oplysningerne skal gives i form af et skema, der fremgår af et bilag til loven. Oplysningsforpligtelsen omfatter bl.a. oplysninger om kredittype, kreditbeløb, løbetid, debitorrente og ÅOP.

Kreditgiveren skal desuden inden aftalens indgåelse vurdere kundens kreditværdighed. Kreditgiveren skal altid indhente fyldestgørende oplysninger og på baggrund af disse oplysninger foretage en vurdering af forbrugers kreditværdighed. Oplysningerne kan efter kreditgiverens skøn indhentes hos forbrugeren og ved søgning i relevante databaser f.eks. hos kreditoplysningsbureauer.

Vurderingen af forbrugers kreditværdighed skal ske med henblik på at vurdere, om forbrugeren vil være i stand til at betale de forudsatte afdrag på kreditbeløbet, og ikke med henblik på at vurdere kreditgiverens tabsrisiko. Det følger endvidere af de nye regler, at kreditgiveren på ny skal foretage en vurdering af forbrugers kreditværdighed, inden der sker en væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb.

Det fremgår af loven, at et evt. gebyr, som skal betales til formidleren, skal oplyses over for forbrugeren og aftales skriftligt, ligesom det skal indgå i beregningen af lånets ÅOP.

2.2.6. Advokater

Advokater yder lejlighedsvist rådgivning om lån. Derfor gennemgås kort reguleringen af advokater i retsplejeloven.

Advokater er underlagt regler om god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126. Bestemmelsen pålægger advokater at udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

Advokatrådet har udarbejdet et sæt advokatetiske regler, som på basis af Advokatnævnets og domstolenes praksis fastlægger det nærmere indhold af god skik på området.

Retningslinjerne omfatter foruden en generalklausul om bevarelse af tillid og integritet bl.a. regler om tavshedspligt, interessekonflikter, oplysningsforpligtelser, herunder pligt til at oplyse om priser, salærafregning og opbevarelse af klientmidler.

Klager over overtrædelser af god advokatskik samt salærklager kan indbringes for advokatnævnet, mens økonomiske tvister, herunder erstatningssager, skal indbringes for domstolene.

2.2.7. Lov om juridisk rådgivning

Loven omfatter personer, som erhvervsmæssigt yder juridisk rådgivning uden at være advokat eller ansat i en finansiel virksomhed..

Loven pålægger den juridiske rådgiver at handle i overensstemmelse med god skik og fastsætter en række oplysningsforpligtelser.

Rådgiveren skal oplyse, hvorvidt vedkommende har en ansvarsforsikring og skal i en skriftlig aftale med kunden oplyse:

- om sin eventuelle ansvarsforsikring
- sin uddannelsesmæssige baggrund og
- timepris

Rådgiveren må ikke modtage betroede midler og må ikke have interessekonflikter eller repræsentere andre modstående parter. Endelig har rådgiveren tavshedspligt.

Forbrugerombudsmanden fører tilsyn med overholdelse af loven efter reglerne i markedsføringsloven. Det vil sige, at Forbrugerombudsmanden kan tage sager op på baggrund af en klage eller af egen drift, men at ombudsmanden ikke er forpligtet til at behandle samtlige klager, han måtte modtage.

Klager over en juridisk rådgiver kan indbringes for Forbrugerklagenævnet.

2.3. Kommende EU-regulering

Der gives i dette afsnit en beskrivelse af kommende EU-regulering, Særligt forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om kreditaftaler i forbindelse med fast ejendom til beboelse beskrives mere indgående, fordi det vil indeholde krav om tilladelse til låneformidlere. Der stilles efter de nuværende regler ikke krav om, at låneformidlere skal have en tilladelse.

2.3.1. Direktiv om kreditaftaler ved fast ejendom til beboelse

Kommissionen har den 31. marts 2011 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om kreditaftaler i forbindelse med fast ejendom til beboelse jf. KOM(2011) 142.

Forslaget har været forhandlet i et år, og det oprindelige forslag har derfor undergået visse ændringer. Beskrivelsen nedenfor tager udgangspunkt i det seneste kompromisforslag.

Forslaget fastlægger en regulering og tilsyn med kreditformidlere og kreditgivere, der ikke er kreditinstitutter, når disse yder boliglån til forbrugere³.

En kreditformidler er en aktør, som ikke selv yder kreditten, men formidler kreditten fra f.eks. et kreditinstitut eller en anden kreditgiver eller hjælper en forbruger med at lave forberedende arbejde i forbindelse med indgåelse af kreditaftaler. En kreditformidler kan derfor være en uafhængig part, der rådgiver om boliglån.

Forslaget vedrører boliglån til forbrugere og supplerer derfor forbrugerkreditdirektivet, som undtager boliglån fra sit anvendelsesområde.

Kreditformidlere, der vil udbyde eller formidle boliglån til forbrugere, skal ifølge forslaget først have en tilladelse hertil i hjemlandet i overensstemmelse med direktivets krav.

For at opnå en tilladelse skal en kreditformidler

- opfylde et krav om egnethed og hæderlighed, hvilket blandt andet medfører, at kreditformidleren skal have en ren straffeattest, særligt hvad angår alvorlige formueforbrydelser, ligesom de ikke må være erklæret konkurs,
- minimumskompetencekrav og
- have en erhvervsansvarsforsikring eller anden tilsvarende garanti mod erstatningskrav.

Kreditgivere, der ikke er kreditinstitutter, skal efter direktivet have en tilladelse til at yde boliglån til forbrugere. Medlemsstaterne fastsætter selv de nærmere rammer herfor, og en sådan tilladelse giver, i modsætning til tilladelsen for kreditformidlere, ikke adgang til at udøve virksomhed i andre medlemsstater.

Direktivforslaget indeholder en overordnet bestemmelse, der forpligter kreditgivere og kreditformidlere til at handle redeligt, rimeligt og professionelt i forbrugerens bedste interesse. Aflønningen af de ansatte må ikke hindre opfyldelsen af denne forpligtelse.

³ For kreditinstitutter gælder direktiv 2006/48/EF af 14. juni 2006 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut.

Der fastsættes endvidere et overordnet kompetencekrav for ansatte og ledelse hos kreditgivere og -formidlere. Medlemsstaterne har ansvar for at fastsætte regler, der sikrer et tilstrækkeligt kompetenceniveau, som beskrevet i bilag III til direktivet.

Ifølge direktivforslaget er rådgivning en selvstændig tjenesteydelse. Denne ydelse må kun markedsføres som rådgivning, når aflønningen af den enkelte udbyder er transparent for forbrugeren. Forbrugeren skal have oplyst, hvorvidt der i den givne situation ydes rådgivning.

Rådgivning skal endvidere omfatte et tilstrækkeligt stort antal kreditaftaler. For ikke bundne kreditformidlere skal rådgivning omfatte et tilstrækkeligt antal af produkter på markedet, så forbrugeren kan modtage en anbefaling om de bedst egnede kreditaftaler. For bundne kreditformidlere og kreditorer skal rådgivningen tage udgangspunkt i de pågældendes eget produktudbud. Direktivet fastlægger endvidere, at forbrugerne skal have adgang til udenretlig tvistløsning.

2.3.2. Revision af MiFID-direktivet

Kommissionen fremsatte et forslag til revision af MiFID-direktivet (direktiv 2004/39/EF) i oktober 2011. Forslaget indeholder bl.a. et forslag om, at finansielle formidlere skal pålægges at oplyse investoren om, hvilket grundlag investeringsrådgivningen ydes på, dvs. om den kan betegnes som uafhængig eller ej. For at investeringsrådgivning kan betegnes som uafhængig kræves det, at den finansielle formidler ikke modtager provision eller anden betaling fra tredjepart, og at rådgivningen tager udgangspunkt i finansielle produkter af forskellig type og fra et tilstrækkeligt stort antal produktudbydere og ikke begrænses til produkter, der udbydes af virksomheder, som har tætte forbindelser til formidleren.

I de nuværende regler er der ikke nogen specifikke kriterier for fastsættelse af uafhængighed. Generelt gælder det dog for værdipapirhandlere og investeringsrådgivere, at de er forpligtet til at handle i overensstemmelse med kundens bedste interesse og at oplyse om tredjepartsbetaling ved formidling af værdipapirer, samt at oplyse om eventuelle interessekonflikter. Forslaget skærper og konkretiserer således reglerne.

Spørgsmålet om uafhængig rådgivning har været omstridt i forhandlingerne. Flere lande har på den ene side ønsket, at alle kunder får klare oplysninger om grundlaget for rådgivningen (dvs. om der modtages provision og omfanget af produkter, der rådgives om). På den anden side har man ment, at det er for vidtgående, hvis formidlere, hvis rådgivning baseres på tredjepartsprovision, skulle betegne deres rådgivning som "begrænset" eller "ikke-uafhængig". Endelig har flere udtrykt bekymring om, at man for at kunne være uafhængig skulle rådgive om så mange forskellige typer produkter, at det ikke er praktisk muligt for små specialiserede rådgivere at leve op til kravet.

Direktivforslaget indeholder endvidere et forslag om, at medlemsstaterne er forpligtet til at tillade investeringsvirksomheder at udpege tilknyttede agenter. Disse agenter handler på vegne af den virksomhed, som den er agent for, og virksomheden er derfor ansvarlig agentens handlinger og skal løbende overvåge agentens virksomhed. Investeringsvirksomheder må kun udpege tilknyttede agenter, hvis de har tilstrækkelige kvalifikationer og lever op til direktivforslagets hæderlighedskrav.

Tilknyttede agenter kan derfor ikke yde rådgivning, der kan betegnes som uafhængig.

Det er endvidere en følge af direktivforslagets art. 26, at en kunde, der har modtaget investeringsrådgivning hos en investeringsrådgiver, vil kunne anmode banken om at udføre den investering, som kunden er blevet rådet til, uden at banken skal yde kunden yderligere rådgivning.

2.4. Regulering i andre lande

I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport er der indhentet informationer om reguleringen af generel finansiel rådgivning i Norge og Sverige, Storbritannien og Holland. Disse lande er undersøgt for at få inspiration til reguleringen af generel finansiel rådgivning i Danmark. Der er tale om lande, som Danmark ofte sammenligner sig med.

2.4.1. Sverige

I Sverige findes der ikke uafhængige finansielle rådgivere, som rådgiver om mere end én type finansielle tjenesteydelser. Finansielle rådgivere i Sverige giver udelukkende rådgivning på baggrund af en tilladelse fra Finansinspektionen. Det vil fx sige enten en banktilladelse, en tilladelse til at udøve forsikringsvirksomhed eller en tilladelse til at virke som forsikringsmægler. Der findes ingen finansielle rådgivere, som udelukkende rådgiver om og formidler lån.

Det nærmeste, man i Sverige kommer på en generel finansiel rådgiver, som også rådgiver om lån, er den generelle rådgiver i banken. En bank vil typisk have tilladelse til at rådgive om investeringer, forsikringsprodukter, ligesom banken i kraft af sit produktudbud også må rådgive om boliglån og andre lån. Det er banken selv, der afgør hvilke medarbejdere der må rådgive om boliglån.

En rådgiver må udelukkende rådgive om de produkter, som der er givet tilladelse til. Fx må en rådgiver, der arbejder for et fondsmæglerselskab, som udelukkende har tilladelse til at foretage værdipapirhandel, udelukkende yde investeringsrådgivning.

2.4.2. Norge

I Norge er der ingen lovgivning, der omhandler generelle finansielle rådgivere. Der findes flere forskellige typer af rådgivere på det finansielle område i Norge fx investeringsrådgivere og forsikringsmæglere.

Der er ingen begrænsning af, hvilke typer finansiel rådgivning som de enkelte rådgivere må yde. I princippet kan en forsikringsmægler altså også rådgive om andre finansielle tjenesteydelser. En forsikringsmægler kan dermed i praksis fungere som en generel finansiel rådgiver. Dermed adskiller Norge sig fra Sverige.

Der findes en række rådgivere på låneområdet. En finansrådgiver inden for låneområdet er kundens mand og dermed det nærmeste, man kommer på en uvildig privat økonomisk rådgiver på låneområdet.

Ifølge Finansaftaleloven⁴ fremgår det, at finansrådgivere ikke må annoncere med konkrete lånetilbud eller med formidling af lån/garantier. Sådanne rådgivere må udelukkende fungere som forbrugervejledere ud fra deres kendskab til markedet. Finansrådgivere må endvidere udelukkende betales af kunden, og må ikke modtage aflønning fra kreditinstitutionerne (fx i form af provision), da rådgiverne i givet fald opfattes som afhængige rådgivere (finansagenter).

I Norge er der endvidere etableret en autorisationsordning for finansiel rådgivning gennem en aftale mellem en række organisationer på det finansielle område. For at blive autoriseret, skal rådgiverne bestå en omfattende kundskabsprøve og en praktisk prøve. Der er også krav om minimum et års relevant erhvervs erfaring.

Ordningen har til formål at fremme og sikre nødvendig kundskab, holdninger og færdigheder hos finansielle rådgivere. Endvidere er det et formål at styrke kvaliteten af finansiel rådgivning.

Ved finansiel rådgivning forstås personlig vejledning knyttet til placering af kunders finansielle formue. Kravene til kundskab omfatter både rådgivere med kundekontakt og de ledere, som har ansvar for de rådgivere.

2.4.3. Storbritannien

Det britiske finanstilsyn (FSA) iværksatte i juni 2006 en gennemgang af de eksisterende regler for salget af investeringsprodukter i Storbritannien. Det drejer sig om den såkaldte "Retail Distribution Review" (RDR). Initiativet omfatter samtlige rådgivere, der formidler investeringsprodukter til private investorer, herunder også investeringsrådgivere i pengeinstitutter.

I forbindelse med RDR skal det bemærkes, at initiativerne udelukkende knytter sig til rådgivning i forbindelse med salg af investeringsprodukter. RDR kommer således ikke til at have betydning for salg og rådgivning i relation til andre finansielle tjenesteydelser som fx lån.

⁴ Lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven):
<http://www.lovdato.no/all/h1-19990625-046.html>

Formålet med RDR har været at belyse problemer ved den eksisterende lovgivning i forhold til salget af investeringsprodukter samt at identificere mulige regelændringer, som vil kunne fremme et mere fleksibelt, effektivt og attraktivt marked både for forbrugere og virksomheder.

På baggrund af en længerevarende høringsproces offentliggjorde FSA i juni 2009 et bud på en række ændringer af de eksisterende regler for salget af investeringsprodukter. Ændringsforslagene falder i følgende tre overordnede indsatsområder:

1. Sikring af klar kommunikation mellem virksomheder og forbrugere, så forbrugerne forstår, hvilken form for investeringsrådgivning, de modtager (uvildig eller begrænset rådgivning)
2. Tydeligere oplysning om omkostninger ved rådgivning, så det undgås, at virksomhedernes provision påvirker forbrugernes investeringsvalg
3. Forøgelse af rådgivernes faglige standard

Hertil kommer et provisionsforbud, der dog ikke gælder for rådgivning om "stakeholder products" Dette betyder, at en bank må modtage provision i forbindelse med rådgivning om investeringsforeningsbeviser fra en investeringsforening, som er koncernforbundet med banken. Rådgivning, der ikke hører til i koncernen, vil derimod være omfattet af provisionsforbudet.

Disse indsatsområder skal nås gennem en række nye regler, som er blevet fremlagt i løbet af 2010-2011, og som skal træde i kraft med udgangen af 2012.

2.4.4. Holland

I Holland er der, i forhold til kravet om tilladelse forskel imellem, om man anbefaler specifikke produkter, eller om der udelukkende rådgives om flere typer af produkter, men uden at anbefale specifikke produkter. Det betyder mere konkret, at personer eller virksomheder, der yder rådgivning om forskellige produkttyper, uden at anbefale specifikke produkter, ikke behøver at blive registreret og er derfor ikke under tilsyn. Modsat kræver det en tilladelse, hvis man anbefaler specifikke produkter.

Rådgivere betragtes grundlæggende som udbydere af finansielle tjenesteydelser, hvis de giver råd om eller anbefaler køb af bestemte produkter. Udbydere af finansielle tjenesteydelser defineres som personer eller virksomheder, der formidler et finansielt produkt, bortset fra finansielle instrumenter (jf. MiFID), eller som rådgiver, medierer (herunder inden for genforsikring), eller optræder som agent for et selskab.

Alle udbydere af finansielle tjenesteydelser og dermed alle, der rådgiver om specifikke produkter eller tjenesteydelser, skal indhente en tilladelse

fra det hollandske finanstilsyn AFM (De Autoriteit Financiële Markten). Tilladelsen kan udstedes for en eller flere af følgende produkttyper:

1. Boliglån
2. Forbrugerkredit
3. Skadesforsikring
4. Livsforsikring
5. Investeringer (Her gælder dog en særlig ordning pga. MiFID).

Rådgivere, der rådgiver om specifikke produkter og tjenesteydelser, og dermed også rådgivere, der rådgiver om mere end en type finansielle produkter og/eller tjenesteydelser er registreret i et register over ”finansielle tjenesteydere”⁵. Registeret er underlagt ”lov om finansielt tilsyn”⁶

AFM fører tilsyn med alle udbydere af finansielle tjenesteydelser og deres adfærd. Udbydere af finansielle tjenesteydelser, der er anført i registret som mæglere, leverandører eller autoriserede agenter i forhold til et finansielt produkt har også tilladelse til at yde rådgivning om dette produkt.

I ”lov om finansielt tilsyn” er der også fastsat regler for god skik for finansielle virksomheder. Det gælder blandt andet, at en rådgiver skal forklare, hvilke betragtninger der ligger bag en anbefaling, når vedkommende yder andet end investeringsrådgivning. Det skal ske for at sikre, at den enkelte forbruger i tilstrækkeligt omfang har forstået den rådgivning, som vedkommende har modtaget.

En rådgiver skal altid informere sin kunde om, hvorvidt han yder rådgivning på baggrund af en objektiv analyse, eller om han har en kontraktuel forpligtelse til udelukkende at yde rådgivning om produkter fra en eller flere bestemte udbydere. Ligeledes skal rådgiveren også oplyse, hvordan han er aflønnet, og om han modtager provision⁷. Dermed skal en rådgiver altid oplyse om, hvorvidt han kan betragtes som uvildig.

2.5. Opsummering af den nuværende regulering

Gennemgangen ovenfor viser, at rådgivning i Danmark om investeringsprodukter og forsikring ydet af selvstændige investeringsrådgivere og forsikringsmæglere kræver en tilladelse og er omfattet af regler om god skik.

Derimod er rådgivning om lån, der ydes af ikke-finansielle virksomheder, ikke omfattet af et krav om tilladelse, og der findes ikke en udtrykkelig

⁵ Register financieel dienstverleners:
<http://www.afm.nl/nl/professionals/registers/onderhoudspagina.aspx>

⁶ Wet op het Financieel toezicht (Wft): http://www.st-ab.nl/wetten/1064_Wet_op_het_financieel_toezicht_Wft.htm

⁷ Bestemmelsen fremgår af sektion 4:72 i ”lov om finansielt tilsyn” (Wet op het Financieel toezicht (Wft))

regulering af den rådgivning, som disse virksomheder udøver, da området alene er omfattet af markedsføringsloven og kreditaftaleloven. Det forventes dog, at boligkreditdirektivet vil indføre regler om rådgivning og formidling af lån med pant i fast ejendom. Disse regler vil både indeholde regler om god skik og krav om tilladelse for, at man kan nedsætte sig som låneformidler.

Lånerådgivning ydet af finansielle virksomheder er modsat omfattet af reglerne om god skik.

Dette kan sammenfattes i nedenstående skema:

	Lånerådgivning ydet af finansielle virksomheder	Generel rådgivning, herunder lånerådgivning (uden for en finansielle virksomhed)	Forsikringsformidling (uden for en finansielle virksomhed)	Investeringsrådgivning (uden for en finansielle virksomhed)
Krav om tilladelse	Tilladelse som penge- eller realkreditinstitut	Der er ikke krav om tilladelse. Lånerådgivning ved køb af fast ejendom forventes omfattet af boligkreditdirektivets regler om tilladelse til at drive virksomhed som kreditformidler.	Krav om tilladelse efter lov om forsikringsformidling	Krav om tilladelse til at drive virksomhed som investeringsrådgiver efter lov om finansielle virksomhed
Regler om god skik	Omfattet af reglerne om god skik og kreditaftaleloven. Vil være omfattet af boligkreditdirektivets regler om bl.a. rådgivning	Omfattet af markedsføringslovens almindelige regler og kreditaftaleloven. Vil være omfattet af boligkreditdirektivets regler om bl.a. rådgivning.	Omfattet af reglerne om god skik for forsikringsformidlere	Omfattet af reglerne om investorbekskyttelse

På baggrund af gennemgangen i Sverige, Norge, Storbritannien og Holland kan det derudover konkluderes, at der er stor variation på lovgivningen på dette område i de lande, vi normalt sammenligner os med.

Specielt vurderes den hollandske model at være interessant, da der i Holland er mulighed for at få en generel tilladelse til at yde økonomisk råd-

givning som alternativ til kun at få en tilladelse til at yde rådgivning om investeringer eller til at være forsikringsmægler.

2.6. anbefalinger til fremtidig lovgivning

Det vurderes på baggrund af gennemgangen af markedet for finansiel rådgivning, at der kan være muligheder i at indføre en ny lov for rådgivere, der ikke er ansat i finansielle virksomheder. Finansiel rådgivning vil herefter kun kunne ske efter tilladelse fra Finanstilsynet. En generel finansiel rådgiver vil kunne yde rådgivning om lån, investeringer og forsikringer til forbrugere og vil være underlagt Finanstilsynets tilsyn.

Ved rådgivning skal forstås personlige anbefalinger til en forbruger om transaktioner i forbindelse med lån, investeringer eller forsikring.

Formidling af lån til en forbruger uden rådgivning, vil derfor ikke være omfattet af den ny lov. Det betyder, at bilforhandlere og detailhandlen ikke vil være omfattet af loven, så længe de ikke yder rådgivning.

Advokater og revisorer, der lejlighedsvis yder finansiel rådgivning, vil ikke blive underlagt loven om generelle finansielle rådgivere, medmindre de reklamerer med at yde finansiel rådgivning eller kalder sig finansielle rådgivere.

Denne ordning anbefales etableret for at styrke forbrugernes mulighed for at få en helhedsrådgivning om finansielle forhold uden for den traditionelle finansielle sektor. Dette kan udgøre en kvalificeret modvægt til den rådgivning, som forbrugerne modtager i bankerne i dag.

Øget forbrugertillid til finansiel rådgivning foretaget af rådgivere uden for den finansielle sektor vurderes endvidere at ville bidrage til at styrke konkurrencen om finansielle produkter, fordi forbrugerne får mulighed for at købe råd fra uafhængige rådgivere, der kan udpege det bedste produkt for forbrugerne. En tilladelsesordning vil endvidere sikre, at alle finansielle rådgivere er underlagt grundlæggende krav til bl.a. kompetence, der sikrer, at de er i stand til at yde en professionel rådgivning.

Ordningen vil bidrage til, at markedet for uafhængig finansiel rådgivning om alle finansielle produkter bliver mere gennemsigtigt, fordi den nye lov skal sikre, at der gælder de samme krav til den rådgivning, kunderne modtager, uanset om den gives i en finansiel virksomhed eller i et pengeinstitut. Samtidig vil forbrugerbeskyttelsen på området blive øget, fordi finansielle rådgivere vil være underlagt et tilsyn fra Finanstilsynet. En tilladelsesordning med tilhørende tilsyn vurderes derudover at ville styrke tilliden til rådgivning om finansielle produkter, og kan derfor eventuelt bidrage til et større udbud af rådgivere, der yder helhedsrådgivning.

Det anbefales, at kun rådgivere uden for den finansielle sektor kan få tilladelse, dvs. at lovgivningen ikke berører bankrådgivere mv. I dag er kun

investeringsrådgivere og forsikringsformidlere underlagt tilsyn fra Finanstilsynet, mens der ikke findes mulighed for at få tilladelse til at udøve rådgivningsvirksomhed om samtlige finansielle produkter.

Lovgivningen om generelle finansielle rådgivere skal fungere parallelt med de nuværende tilladelser som forsikringsformidler og investeringsrådgiver. Det vil derfor forsat fremover være muligt at nedsætte sig som investeringsrådgiver eller forsikringsmægler. Det anbefales dog, at det udtrykkeligt gøres muligt samtidig at drive virksomhed som både forsikringsformidler og investeringsrådgiver og generel rådgiver.

For at kunne få en tilladelse som generel finansiell rådgiver skal følgende tre krav være opfyldt:

- Medlemmer af direktion og bestyrelse skal opfylde kravene til egnethed og hæderlighed, som i dag gælder for den finansielle sektor.
- Den finansielle rådgiver skal tegne en ansvarsforsikring, der dækker eventuelle erstatningskrav i forbindelse med udøvelsen af virksomhed som finansiell rådgiver.
- Der vil blive fastsat kompetencekrav for ansatte hos en finansiell rådgiver

Kompetencekravene vil for investeringsrådgivningsdelen gentage reglerne efter bekendtgørelse om kompetencekrav til personer, der yder investeringsrådgivning om visse investeringsprodukter. Det vil sige, at en finansiell rådgiver skal have forretningsgange for systematiske uddannelsesforløb, der sikrer, at alle ansatte, der yder rådgivning om investeringsprodukter mærket som gule eller grønne, har de fornødne kompetencer jf. bekendtgørelse nr. 346 af 15. april 2011 om kompetencekrav til personer, der yder rådgivning om visse investeringsprodukter. For røde produkter skal rådgiveren have bestået en test, der udbydes af en af Finanstilsynets godkendt udbyder.

For forsikringsmæglerdelen vil en finansiell rådgiver skulle gennemgå en uddannelse af mindre omfang, end hvad der i dag gælder for forsikringsmæglere. Dette skyldes, at en generel finansiell rådgiver kun vil kunne rådgive forbrugere i modsætning til forsikringsmæglere, der primært har erhvervskunder. Derfor er der ikke brug for den samme uddannelse, som er nødvendig for også at kunne rådgive erhvervskunder om forsikringsforhold.

For rådgivningen om lån vil kompetencekravene blive fastsat i lyset af de krav, som det kommende boligkreditdirektiv vil indeholde for kreditformidlere. Dette direktiv forventes at ville indeholde en bred beføjelse til medlemsstaterne om at fastsætte, hvilke kompetencer der skal gælde for bl.a. kreditformidlere.

Det anbefales, at der ikke skal være et krav om, at generelle finansielle rådgivere skal være uafhængige af finansielle virksomheder. Hvis en generel finansiell rådgiver imidlertid ønsker at betegne sig som uafhængig, anbefales det at kunne ske på betingelse af, at den generelle finansielle rådgiver ikke modtager provision eller på anden måde modtager økonomiske ydelser fra finansielle virksomheder, ligesom der i dag gælder et provisionsforbud for forsikringsmæglere.

For at forhindre at en finansiell virksomhed opnår indflydelse på ledelsen af en finansiell rådgiver, der betegner sig som uafhængig, og som driver virksomhed i selskabsform, anbefales det, at der ikke må være snævre forbindelser mellem en finansiell virksomhed og en generel finansiell rådgiver, der ønsker at betegne sig som uafhængig⁸. De finansielle rådgivere, der ikke betegner sig som uafhængige, skal oplyse om provision og størrelsen heraf.

Alle generelle finansielle rådgivere skal endvidere have forretningsgange for håndtering af interessekonflikter, der skal være offentligt tilgængelige.

Finansielle rådgivere vil blive underlagt tilsvarende regler om god skik, som i dag gælder for investeringsrådgivere, forsikringsmæglere og penge- og realkreditinstitutter. Herved sikres det, at der gælder de samme krav til rådgivning, uanset om forbrugeren henvender sig til en generel finansiell rådgiver eller en finansiell virksomhed.

Finanstilsynet fører tilsyn med, at generelle finansielle formidlere overholder reglerne om god skik.

Der findes i dag 150 virksomheder, der har tilladelse til at drive virksomhed som forsikringsmægler og 43 virksomheder, der har tilladelse som investeringsrådgiver. Det skønnes, at der vil være ca. 50 virksomheder, der vil søge denne tilladelse, og at det primært vil være fra den gruppe af virksomheder med forsikringsmægler- eller investeringsrådgiver tilladelse, at de nye finansielle rådgivere vil komme.

Den anbefalede model har lighedspunkter med den hollandske, som er beskrevet i afsnit 3.4, hvor det er muligt at få en tilladelse til at yde generel økonomisk rådgivning som alternativ til en tilladelse til kun at yde rådgivning om investeringer.

⁸ Snævre forbindelser skal herved forstås på samme måde som i lov om finansiell virksomhed § 5, nr. 17. Dette krav vil fx forhindre, at en generel finansiell virksomhed har mere end 20 % eller mere af stemmerettigheder eller kapitalen i en virksomhed, der er finansiell formidler.

3. Klageadgang

For at vurdere mulighederne for at styrke klageadgangen over lånerådgivning, i overensstemmelse med Erhvervsudvalgets beretning over beslutningsforslaget, gennemgås nedenfor de gældende regler angående forbrugernes mulighed for at klage over rådgivning. Afsnittet belyser både muligheden for at klage over en finansiel virksomhed og muligheden for at klage over ikke-finansielle virksomheder.

3.1 Klage over en finansiel virksomhed

Hvis en kunde ønsker at klage over en finansiel virksomhed, har kunden mulighed for først at klage til den finansielle virksomheds klageansvarlige. Det følger således af bekendtgørelse nr. 1264 af 8. december 2006 om en klageansvarlig i finansielle virksomheder, at bl.a. alle banker, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber skal udpege en klageansvarlig, der er ansvarlig for klagebehandlingen internt i virksomheden. Den klageansvarlige kan være en bestemt person eller en afdeling i den pågældende bank. Kunden kan i sin bankfilial få oplyst, hvem der er den klageansvarlige. Det fremgår også af bankens website.

Kan kunden ikke finde en løsning sammen med den klageansvarlige, har kunden mulighed for at klage til Pengeinstitutankenævnet eller Realkreditankenævnet.

Klagenævnene sikrer en uformel sagsbehandling i forhold til en retssag ved domstolene og koster 150 kr., som tilbagebetales, hvis klageren vinder sagen.

De to ankenævn er godkendt i medfør af lov om forbrugerklager og opfylder de krav til sagsbehandling og organisation, som følger af denne lov.

Såfremt klageren får medhold i ankenævnet, men den indklagede finansielle virksomhed ikke vil rette sig efter kendelsen, har klageren mulighed for at få Konkurrence – og Forbrugerstyrelsen til at indbringe sagen for domstolene. Dette gælder uanset om klageren opfylder de økonomiske betingelser for fri proces og uanset forsikringsretshjælpsdækning.

Herudover fik Forbrugerombudsmanden som led i Kreditpakken styrket sine muligheder over for bankerne. Forbrugerombudsmanden har mulighed for af egen drift og på baggrund af forbrugerhenvendelser at anlægge sager om aggressiv markedsføring og sager vedrørende handlinger, der strider mod redelig forretningsskik og god praksis. Forbrugerombudsmanden kan både anlægge sag om forbud, påbud, erstatning og tilbagesøgning af uretmæssigt opkrævede beløb. Desuden kan Forbrugerombudsmanden udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, ligesom Forbrugerombudsmanden kan forhandle med de finansielle virksomheder for at opnå forligsmæssige løsninger i de konkrete sager.

3.2. Klager over ikke-finansielle virksomheder

Forbrugerklagenævnet behandler klager fra forbrugere vedrørende varer eller arbejds- og tjenesteydelser, som hidrører fra privat erhvervsvirksomhed. Klagenævnet behandler dog ikke klager over ydelser vedrørende pengevæsen og forsikring. På denne baggrund kan Forbrugerklagenævnet umiddelbart ikke behandle klager over rådgivning om lån fra selvstændige lånerådgivere.

Dertil kommer, at Forbrugerklagenævnet ikke kan behandle klager vedrørende tjenesteydelser, der hidrører fra liberale erhverv under forudsætning af, at virksomheden udøves i medfør af en videregående, offentlig anerkendt uddannelse eller en offentlig autorisation eller beskikkelse.

På den baggrund findes der ikke godkendte klagenævn, der kan behandle klager over forsikringsmæglere, investeringsrådgivere og rådgivere, der yder rådgivning om lån. Da Forbrugerklagenævnet heller ikke kan behandle disse klager, findes der derfor ikke klageadgang for disse rådgivere. Det er således kun muligt at henvende sig til domstolene.

3.3. anbefalinger til fremtidig klageadgang

Det er i dag ikke muligt at klage over rådgivning om finansielle ydelser, bortset fra rådgivning ydet af finansielle virksomheder. Der er således ingen klageadgang for hverken forsikringsformidling, investeringsrådgivning eller lånerådgivning ydet af ikke-finansielle virksomheder.

Som supplement til det offentligretlige tilsyn med generelle finansielle rådgivere, der i afsnit 4.2. anbefales lagt i Finanstilsynet, bør der tilsvarende oprettes en klageadgang til et klagenævn, der kan behandle civile tvister mellem en generel finansiel rådgiver og en kunde hos en sådan virksomhed.

Da der i dag ikke er mulighed for at få behandlet civile tvister mellem investeringsrådgivere henholdsvis forsikringsformidlere og deres kunder bør denne klageadgang også omfatte investeringsrådgivere og forsikringsformidlere.

Den nuværende lov om forbrugerklager forudsætter, at forbrugerklager i videst mulig omfang behandles af private klagenævn. Dette betyder, at det er op til den enkelte branche at oprette et klagenævn. Det kan dog blive vanskeligt at oprette et branchefinansieret ankenævn på dette område, da der ikke er en fælles brancheorganisation. I dag er det kun forsikringsmæglerne, der er organiserede.

Ved at oprette en klageadgang for generelle finansielle rådgivere sikres der kunderne den samme forbrugerbeskyttelse, som i dag gælder for kunder i finansielle virksomheder. Kunder i finansielle virksomheder har i dag mulighed for at få behandlet civile tvister hos de finansielle ankenævn.

Det anbefales derfor, at branchen opretter et klagenævn. Klagenævnet bør oprettes i samarbejde forsikringsformidlerne og investeringsrådgiverne, så der også oprettes klageadgang for kunder hos forsikringsformidlere og investeringsrådgivere. Et privat klagenævn skaber incitament for branchen til at udvise ansvarlighed og organisere sig.

4. Opsplitning i gebyrer for rådgivning hhv. låntagning

Beslutningsforslaget fra Det Radikale Venstre (B144) indeholder et forslag om, at långivere skal opdele deres gebyrer i et gebyr for rådgivning og et gebyr for låntagning. En sådan regel skulle gøre det muligt for forbrugerne at fravælge rådgivningen i bankerne til fordel for en uvildig rådgiver.

I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport har Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet udarbejdet en oversigt over sagsforløbet i en boligsag. Oversigten skal fungere som en illustration og er vedlagt som bilag til denne rapport.

På baggrund af oversigten kan det udledes, at rådgivning og kreditvurdering hænger nøje sammen. I praksis vil de oplysninger, der indhentes til brug for kreditvurderingen samtidig skulle indhentes og anvendes i forbindelse med rådgivningen. Dette forhold gør ifølge de tre organisationer, at det kun i et meget begrænset omfang vil være muligt at identificere rådgivningsvirksomhed, der ikke er knyttet til kreditvurderingen, og som derfor ville kunne udskilles fra den finansielle virksomhed.

Organisationerne vurderer, at der i et pengeinstitut typisk anvendes ca. 6 timer på et rådgivningsforløb ved en bolighandel. Hertil kommer 2 timer og 40 minutters sagsbehandling hos et realkreditinstitut. I forhold til dette tidsforløb vil kun 30 minutter der efter organisationernes vurdering kunne udskilles til en uafhængig rådgiver.

Denne analyse, som er foretaget af Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet har karakter af et partsindlæg i debatten om, hvorvidt der bør foretages den anbefalede opdeling i gebyrer for rådgivning og gebyrer for låntagning. Det er dog vanskeligt at afvise, at der er tale om stor-driftsfordele, hvor de oplysninger, der indhentes til brug for at kunne foretage en forsvarlig rådgivning, alligevel skal indhentes til brug for at kunne foretage en kreditvurdering. Denne kreditvurdering er långivere forpligtede til at foretage i henhold til kreditaftaleloven og det kommende boligkreditdirektiv.

Erhvervs- og Vækstministeriet finder ikke, at det er muligt endeligt at fastslå, hvor stor en del af den tid, der anvendes på rådgivning, som vil kunne overlades til en uafhængig rådgiver. På baggrund af de tre organisationers indlæg vurderes det imidlertid, at dette kun vil udgøre et tidsforbrug af mindre omfang. Det må derfor lægges til grund, at en stor del af den informationsindsamling, der sker med henblik på rådgivning, alligevel skal indhentes til brug for kreditvurderingen. Det vurderes derfor, at det vil blive dyrere for forbrugerne, hvis de køber rådgivning hos en uvildig rådgiver, da denne rådgiver vil skulle indsamle information om kunden igen.

En opsplnitning af gebyrerne forudsætter endvidere, at forbrugerne får valgfrihed mellem at optage et lån med eller uden rådgivning, for at kunne undlade at betale et gebyr for rådgivning til penge- eller realkreditinstituttet. Hvis det bliver muligt at fravælge rådgivning i pengeinstituttet, vil der derfor være en risiko for, at forbrugerne fravælger rådgivning i pengeinstituttet uden at købe sig til rådgivning ved en uvildig rådgiver. Der er med andre ord risiko for, at forbrugerne ikke anvender det sparede rådgivningsgebyr til at købe rådgivning hos en uafhængig rådgiver, medmindre der indføres en pligt for penge- og realkreditinstitutter til at kontrollere, om kunden har modtaget rådgivning hos en uafhængig rådgiver.

En opsplnitning af gebyrer vil derfor i praksis kunne medføre en sækelse af forbrugerbeskyttelsen.

På baggrund af stordriftsfordele samt risikoen for sæknet forbrugerbeskyttelse er det derfor Erhvervs- og Vækstministeriets opfattelse, at der ikke bør ske en opsplnitning af penge- og realkreditinstitutters gebyrer i hhv. gebyrer for låntagning og gebyrer for rådgivning.

Bilag - Opsplitning af lånegebyr udarbejdet af Finansrådet, Realkreditrådet og –foreningen

Finansrådet, Realkreditrådet og -foreningen har udarbejdet et bidrag om opsplitning af lånegebyrer. Der vedlægges her et uddrag fra dette bidrag:

...

(udeladt)

...

Sagsforløbet samt tidsforbrug i en boligsag

Nedenfor er gennemgået et eksempel på et rådgivningsforløb for et boligkøb, fra kunden første gang henvender sig i banken, til ejendommen er erhvervet. Der gøres udtrykkeligt opmærksom på, at rådgivningsforløbet varierer fra kunde til kunde. Samtidig er anført, hvilke processer man eventuelt kunne udskille til en uvildig rådgiver. Desuden er gebyrerne i forbindelse med rådgivningsforløbet indsat. Disse vedrører en given bank og variere selvfølgelig fra bank til bank.

Før købet	Tidsforbrug i banken i minutter	Tidsforbrug der evt. kunne ligge hos ekstern rådgiver i minutter	Kundens betaling
<p>Skat/nuværende budget (også kreditmæssig betydning) <i>Køberrådgivning begynder med, at banken møder kunden, før kunden begynder at søge efter ejerbolig. Banken laver kundens nuværende budget, som anvendes af banken til at få indsigt i, hvordan økonomien er før køb – med nuværende indtægter og udgifter. Nogle banker anvender en standard for, hvor stort rådighedsbeløb kunden skal have, mens andre banker tager udgangspunkt i, hvad kunden plejer at bruge. Det nuværende budget er en vigtig del af den kreditmæssige vurdering.</i></p>	35		0 kr.
<p>Fremtidsplaner – pension, forsikring, børn, brug af formue til udbetaling</p>	20		0 kr.

<p><i>Banken laver kundens budget, som det vil se ud efter køb af ejerbolig med indtægter, udgifter (nogle er anslået), rådighedsbeløb og evt. egenkapital, baseret på skattesatsen for den ønskede fremtidige kommune. Den ubekendte faktor er, hvor meget der er i "overskud" til boligudgifter. På den måde finder banken frem til, hvilken kontantpris kunden maksimalt kan købe for.</i></p>			
<p>Lånebevis (gennemgang med kunde + efterfølgende bevilling) <i>Lånebevis er en forhåndsgodkendelse til kunden med nogle forudsætninger for, hvilken pris kunden kan købe bolig for. Som forudsætning for en given kontantpris er de budgetterede udgifter til f.eks. el, vand og varme medtaget. Der er tillige taget højde for anvendelses- og ejerudgifter, evt. med inspiration fra øvrige salgsoptillinger, men også under hensyntagen til hvordan man "bruger" ejendommen. Lånebeviset overdrages til kunden, så banken sikrer, at kunden holder sig inden for de givne forudsætninger. Det er alene et forhåndstilsagn indenfor den angivne kontantpris og under de betingelser, der er angivet i Boligkøbsbeviset. Samtidig forudsættes en tilfredsstillende vurdering af ejendommen.</i></p>	40		0 kr.
<p>Rådgivning i forhold til købsaftale <i>Banken anbefaler kunden, at købsaftalen kun underskrives under forudsætning af bankens og advokatens godkendelse</i></p>	5		0 kr.
<p>Overordnet finansiering <i>Ved beregning af lånebevis anvendes altid realkreditlån med fast rente og afdrag samt banklån med variabel rente og afdrag af kredit-hensyn. Det er kunden, som efterfølgende tager endelig beslutning om, hvilken finansiering som pas-</i></p>	10	10	0 kr.

<i>ser bedst. Banken orienterer indledende kunden om de forskellige finansieringsmuligheder.</i>			
Efterbehandling – registrering af ramme/aftale, køberhenvi- sning m.m. <i>Lånebevis registreres i bankens system som en kreditforpligtelse.</i>	20		0 kr.
I alt	2 timer og 10 min.		
Købsaftalen er underskrevet			
Forberedelse inkl. revision af skat /budget <i>Når boligudgifterne er kendt, laver banken et budget for den konkrete bolig med henblik på at sikre, at forudsætningerne for kreditvurdering er overholdt.</i>	15		0 kr.
Valg af lån – dialog <i>Banken rådgiver kunden om finansieringsmuligheder i kreditforening og bank, herunder rentestruktur, afvikling, løbetid, overtage eksisterende lån mv.</i>	15	15	0 kr.
Revidering af skat/budget – inkl. ny ejendom med valgt finansie- ring (kredit) <i>Banken tilretter budget med den valgte finansiering.</i>	15		0 kr.
Gennemgang af købsaftale, for- behold, tilstandsrapport, tingbog m.m. <i>Det videre forløb for bolighandlen aftales.</i>	15		0 kr.
Rådgivning vedr. kurssikring + gennemførelse <i>Banken rådgiver kunden om risikoen for, at renten på realkreditlånet kan stige i perioden frem til, at lånet skal udbetales. Banken anbefaler, at kunden låser kurs/rente på realkreditlån.</i>	5	5	Kurssikring i eget real- kreditinstitut koster et terminsfradrag afhæn- gig af perioden, f.eks. koster det lige nu et fradrag på 0,325 at kurssikre fastforrentet obligationslån i én må- ned. Ved 1 mio. betyder det, at hovedstolen øges med 3.250 kr. Ved kurssikring ved frem- med kreditforening er

			der desuden et gebyr på 300 kr.
God skik <i>Banken opfylder kravene om god skik ved at lave tjek- og rådgivningskema, som kunden underskriver, før lånet kurssikres/hjemtages.</i>	10		0 kr.
Rådgivningsreferat <i>Banken opsummerer det, som er aftalt samt dokumenterer rådgivning.</i>	10		0 kr.
Efterbehandling (bestilling af vurdering + overdragelse af sagen) <i>Bankrådgiveren foranlediger, at købesumsgarantien bliver lavet, jf. købsaftalen, ejendommen bliver vurderet til brug for lånetilbud fra kreditforeningen, bestiller lånetilbud og banklån oprettes, Kunden underskriver aftale med banken om håndtering af sagen.</i>	15		0 kr.
Møde om underskrifter garantier, samt efterbehandling <i>Bankrådgiveren modtager lånetilbud fra kreditforeningen og aftaler møde med kunden. På mødet underskrives lånedokumenter fra kreditforening og bank.</i>	30		0 kr.
Opfølgingsdialog efter ejendommen er overtaget <i>Det kan være praktiske spørgsmål til sagen, budget mv.</i>	20		0 kr.
I alt	2 timer og 30 min.	30 min.	
Praktiske opgaver til gennemførelse af sagen i banken *)			
Ekspedition af banklån samt tinglysning	30		3.800 kr. Ekspeditionsgebyr til banken ved etablering af efterstående banklån. 1.400 kr. + 1½ pct. Tinglysningsgebyr + afgift for pantebrev til det offentlige.
Ekspedition i forhold til deponering	20		0 kr.

af udbetaling, garantistillelse m.m.			Der er ingen oprettelsesgebyr eller garanti-provision for købs-sumsgarantien.
Håndtering af tinglysning, udbetaling mm. efter underskrift	30		Ekspeditionsgebyr til banken 2.500 kr. som dækker rådgivning, udbetaling af lån og tinglysningsekspedition. Gebyret bliver ikke beregnet, hvis kunden efter rådgivning vælger ikke at lave boligfinansiering i banken. Der laves en garanti for tinglyst pantebrev til kreditforeningen. Garantien er gratis, hvis kunden vælger lån i eget realkreditinstitut. Ved lån i fremmed kreditforening er prisen for oprettelse 400 kr. + provision 2 pct. pa.
I alt	1 time og 20 min		
Samlet sagsbehandlingstid i banken i alt	6 timer.	30 min.	
Realkreditlånetilbud generel sagsbehandling	60		Lånesagsgebyr til banken på 2.500 kr. som dækker vurdering af ejendommen og udstedelse af lånetilbud. Hertil kommer kurtage ved udbetaling af realkreditlån på 0,15 pct. af kursværdien f.eks. 1.500 kr. for lån på 1 mio. Til det offentlige et tinglysningsgebyr på 1.400 kr. + 1½ pct. afgift af hovedstolen.
Vurdering hos realkreditinstitut	100		Er inkl. lånesagsgebyr til eget realkreditinstitut.
*) Der gøres opmærksom på, at eksemplet tager udgangspunkt i en			

større bank, hvor man har etableret "back-office" til en række ensartede ekspeditioner. I en mindre bank vil disse ekspeditioner typisk ligge i den filial, hvor kunden hører til.			
Samlet sagsbehandlingstid i realkreditinstituttet	2 timer og 40 min.		

Sammenfattes ovennævnte skema bruger en bank ca. 6 timer på et typisk rådgivningsforløb ved en bolighandel. Hertil kommer 2 timer og 40 minutters sagsbehandling hos realkreditinstituttet. Af dette tidsforbrug skønnes det, at ca. 30 minutter af det samlede arbejde kunne udføres af en uvildig rådgiver. Den samlede betaling for forløbet vil afhænge af de optagne låns størrelse, idet en del af gebyrerne er fastsat som en procentdel af lånebeløbene.

Årsagen til, at en så væsentlig del af rådgivningsforløbet ikke kan udføres af en uvildig rådgiver er, at en betydelig del af dialogen mellem banken og kunden er informationsudveksling, som banken også skal bruge i sin kreditvurdering af kunden. Udfærdigelse af budget og revidering af dette er et tydeligt eksempel herpå. Så selvom den uvildige rådgiver kunne løfte en del af opgaven, ville kunden være nødsaget til at skulle igennem en del af processen igen med banken, for at banken efterfølgende kan lave kreditvurderingen. Derudover er der en reel risiko for, at den tidsmæssige besparelse, som banken kan opnå ved, at den uvildige rådgiver har udført en del af rådgivningen, i stedet må bruges til dialog med den uvildige rådgiver.

Det bemærkes, at kreditvurderingen af kunden ikke kun er relevant for kunden, men også har en væsentlig betydning i forhold til bankens tabsrisiko.

...

(udeladt)